

Jerzy Kruppé

Frombork, pow. Braniewo

Informator Archeologiczny : badania 4, 229-231

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

teriał zabytkowy datują funkcjonowanie kanału na wiek XVI. W narożniku południowo-wschodnim skrzydła, odsłonięto spodziewany mur średniowieczny, a także przylegający doń na styk mur nowożytny. Nowożytną adaptacją wydatowano na wiek XVIII.

W wykopie założonym na dziedzińcu wewnętrznym stwierdzono warstwę pożarową prawdopodobnie średniowieczną, a także warstwy budowlane renesansowe. Bardzo interesujące wyniki przyniósł wykop założony na dziedzińcu zewnętrznym, przy fundamencie tzw. „kaplicy”, gdzie stwierdzono, że górna część fundamentu osadzona jest na starym murze kamiennym o kształcie przypory. Funkcja tego muru będzie mogła być ustalona dopiero w wyniku dalszych prac archeologicznych.

FROMBORK, pow. Braniewo

Wojewódzki Konserwator Zabytków
w Olsztynie.

Badania prowadził dr Jerzy Kruppé. Finansował WKZ w Olsztynie. Dwunasty sezon badań. Zespół katedralny średniowieczny i nowożytny.

Prace wykopaliskowe koncentrowały się w omawianym sezonie przede wszystkim wokół problemu południowego wjazdu do warowni. Podjęto również badania ratownicze w Rynku (stan III) w związku z odkryciami dokonanymi w toku prac budowlanych. Wykonano je przy ochotniczej pomocy harcerzy zgrupowanych w ramach Operacji Frombork — 1001.

Wzgórze Katedralne — stanowisko 1 — wyk. 39 odc. C¹ i D¹.

Kontynuowano prace w rejonie południowego wjazdu do warowni. Zidentyfikowano odsłonięty w roku ubiegłym na odcinku D mur gotycki jako filar. Na analogiczny natrafiono na odcinku C. Odległość między filarami wynosiła 2,4 m. Licówka ceglana spajana była zaprawą wapienną, wewnątrz stwierdzono połówki cegieł oraz gruz przemieszany z gliną. Filary sadowiono na jednej warstwie kamieni polnych łączonych na zaprawę wapienną bezpośrednio na calcu. Stopa fundamentowa zalegała na głębokości 5,65 m od powierzchni terenu. Omawiane filary najprawdopodobniej podtrzymywały stropy nad osłoniętą piwnicą pod barbakanem. Podłogę jej stanowił bruk z drobnych kamieni polnych zalegający na głębokości 5,2 m. Południową ścianę piwnicy tworzył mur ceglany licowany. W ścianie zachodniej odsłonięto dwa poziomy głębokich nisz. Dolna o wymiarach 150 × 170 cm i wysokości 2 m w szczycie łuku miała posadzkę ceglana łączoną na zaprawę wapienną. Górna o analogicznych wymiarach nie zachowała się w pełnej wysokości. Całość zasypana była piaszczystą ziemią kulturowo jałową. Jedynie na bruku zachowała się warstwa kulturowa z zawartością nielicznych fragmentów ceramiki z XVI w.

Wyk. 39, odc. E i F. Odsłonięto tu dalsze relikty architektoniczne barbakanu w postaci jego ściany frontowej, która przebiega skośnie w stosunku do odkrytych murów, z południowego wschodu na północny zachód. Mur wzniesiony z cegły łączonej na zaprawę wapienną. Od strony wewnętrznej stwierdzono część przypory oraz otwory maczulcowe. Lico dobrze zachowane w przeciwieństwie do strony zewnętrznej. Ścianę tę posadowiono na fundamencie z jednej warstwy kamieni polnych bezpośrednio na calcu piaszczystym na głębokości 6,4 m od powierzchni terenu. Po stronie zewnętrznej natrafiono na warstwy zasypiskowe fosy, wyeksplorowane do głębokości 350 cm. Z gruzu ceglanego przemieszanego z ziemią wydobyto dość liczne fragmenty naczyń ceramicznych, słuczki szklanej i kości zwierzęcych głównie z XVIII—XIX w.

Wyk. 42. Założono go w celu ustalenia zasięgu murów barbakanu w narożniku pomiędzy zachodnią basztą bramną, a murem obronnym, odsłonięto fundament baszty, którego stopa zalegała na głębokości 1 m. Do głębokości 45 cm kamienie fundamentowe łączone były na zaprawę wapienną, niżej niespajane, lecz uzupełniane drobnymi kamieniami i gruzem. Odsłonięto początek ściany zachodniej barbakanu, biegnącej na południe. Nie dobiega ona do murów obronnych. Omawiane elementy architektoniczne wykorzystane były w I poł. XVI w. na szambo. Z jego wnętrza wydobyto liczne fragmenty ceramiki, całe naczynia, kafle garnkowe i płytowe z przedstawieniami figuralnymi, fragmenty naczyń szklanych (kielichy, szklanice), kości zwierzęce i inne znaleziska ruchome z tego okresu.

Na odcinkach A, B, C i D odsłonięto ścianę zachodniej szyi barbakanu, fundament której zagłębiał się w miarę opadania calca ku południowi. Na odcinku D odsłonięto zarys półokrągłego muru ceglanego dostawionego do ściany barbakanu. Interpretacja tej budowli jest przedwczesna. Zawartość warstw stanowiły liczne znaleziska ruchome z okresu XVI—XIX w. Na uwagę zasługuje ostroga z XVI w.

Wyk. 41. Założono w związku z zagadnieniem wjazdu oraz przebiegu wcześniejszej fosy na dziedzińcu warowni. Usytuowano go przy zachodniej baszcie bramnej obok przejścia. Istniejąca obecnie północna ściana baszty jest dobudowana w XIX w., a jej fundament posadowiony na warstwie rudej gliny (270 cm), a nie na calcu. Występujące warstwy mają charakter zasypiskowy o dużej zawartości grubego gruzu ceglanego (kształtki, palcówki). Ze znalezisk ruchomych dominuje ceramika średniowieczna, kości zwierzęce, słuczka szklana. W dolnej partii zasypiska znaleziono brakteat. Należy przyjąć, iż natrafiono na dalszy odcinek fosy istniejącej na dziedzińcu w XIV i XV w., przed powstaniem południowej linii murów obronnych.

Wyk. 35 odc. D. Zlokalizowano go w zachodniej części dziedzińca w partii centralnej. Miał on na celu ostateczną weryfikację hipotezy odnośnie istnienia w okresie średniowiecza naturalnego parowu w tym rejonie. Calec osiągnięto na głębokości 3,7 m co wykazuje dalszy jego spadek w kierunku północnym w stosunku do wyników uzyskanych w roku ubiegłym. Świadczy to wyraźnie o istnieniu tu sugerowanego jaru zasypanego dopiero w XV w. Znajdźiska z warstw zasypiskowych chronologię tę nadal potwierdzają. Prace w tym rejonie ostatecznie zakończono.

Miasto — stanowisko III

W czasie wykonywania wykopu fundamentowego, na zapleczu zachodniej pierzei Rynku, koparka na powierzchni 6 arów odsłoniła dobrze zachowane resztki zabudowy drewnianej mieszkalnej wraz z resztkami ścian i podłóg; gospodarczej, oraz studnię z cembrowiną drewnianą. W obrębie odsłoniętego obejścia obok budynku mieszkalnego natrafiono na wkopaną w ziemię beczkę. Bardzo liczne ścinki skóry, destrukty obuwia oraz całe dwa buty, w tym jeden dziecinny, wskazują, iż mamy tu do czynienia z pracownią szewską. Znajdźiska ruchome w postaci fragmentów ceramiki, kości zwierzęcych, wyrobów szklanych i kościanych (grzebień) oraz drewnianych w tym i całe naczynie, pozwalają datować obiekt na XV wiek.

GŁOGÓWIEC, pow. Mogilno   Muzeum Okręgowe w Toruniu

Stanowisko 1

Badania prowadził mgr Januariusz Janikowski. Finansował WKZ w Bydgoszczy. Pierwszy sezon badań. Osada średniowieczna i kultury łużyckiej okresu halsztackiego.

Stanowisko znajduje się na półwyspie jeziora Pakość, w odległości około 250 m na wschód od zabudowań PGR Głogówek na niewielkiej wysoczyźnie, silnie zniwelowanej od strony południowej przez wody jeziora. Wyeksplorowano 2 wykopy: jeden o wymiarach 5 x 5 i drugi 10 x 2 m. Badania miały charakter ratowniczy.

Na wykopie 1 uzyskano dużą ilość materiału ceramicznego datowanego na wiek XIV i XV. Były to garnki, pokrywki stożkowate, dzbany o brzuścu kulistym lub baniastym oraz ułamki mis. Odkryto także kamleńną oseikę. Odsłonięte zostały też ślady ogniska zbudowanego z kamieni polnych.

W wykopie 2 odkryto 2 jamy odpadkowe z niewielką ilością drobnych fragmentów naczyń kultury łużyckiej okresu halsztackiego.

Badania stanowiska zakończono.